

Fényreflexek és üvegcserepek

A technika csodái művészi virágot hajtanak

Szerzők: Kocsik Eszter, Senánszky Zsófia

Konzulens: Szabó Levente DLA, Vukoszávlyev Zorán PHD

BME Építészmérnöki kar

TDK dolgozat

2019

Tartalomjegyzék:

bevezetés	3
történeti előzmények	4
állapotjelentés	5
útvonal	6
kupola a belsőtér értelmezésében	7
kupola a belső udvar értelmezésében	11
irodalomjegyzék	13

Szerzők: Kocsik Eszter, Senánszky Zsófia

Konzulens: Szabó Levente DLA, Vukoszávlyev Zorán PHD

BME Építészmérnöki kar

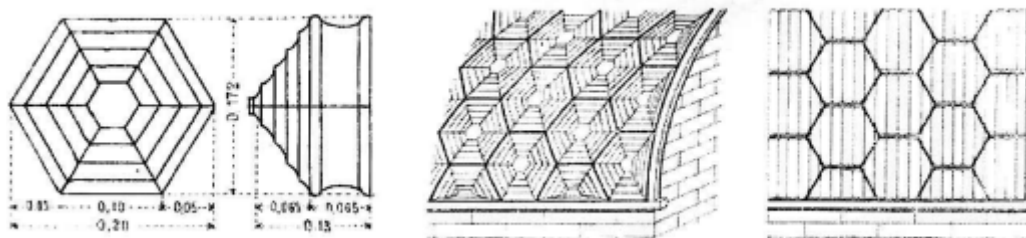
TDK dolgozat

2019

Bevezetés

A Lechner Ödön által tervezett Postatakarékpénztár épületében sétálni egyszerre volt felemelő és kiábrándító. A folyosókon járva szinte hallani lehetett az egykor hangosan, mára már egyre halkabban zümmögő méhszegecsek moraját. A homlokzati ornamentika szinte megmozdulna. Ám az egykori magasztos szerepet betöltő épületet mára már kongó terekben bútorok halmaza tölti meg. A funkciók változásával és az emberek tovább állásával egy napon nyüzsgő tömegek válhatnak kietlen tájakká. Mindig érdekes kérdés egy volt funkciót új szereppel felruházni, egy építészeti koncepciót értelmezni, majd a tiszteletet megadva tovább építeni. Ezáltal szeretnénk betekintést nyerni Lechner egy nevezetes épületének egy időbeli szeletébe. Mit jelentett számára a nemzeti építészeti stílus keresése, az ornamentika használata, valamint a nagyszabású terek létrehozása, a legapróbb részletek kidolgozása, és mindez ma hogyan értelmezhető.

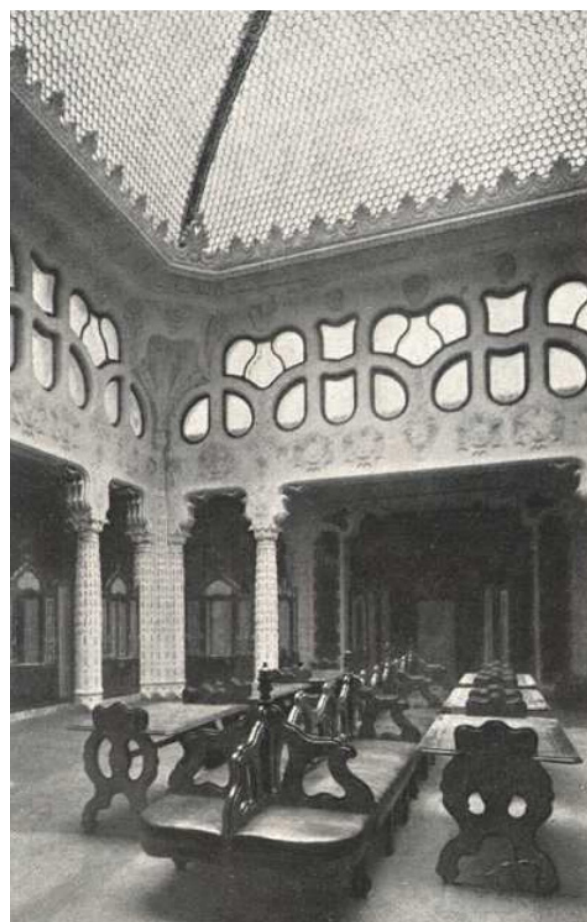

forrás: <https://glassian.org/Falconnier/Catalog/DE/page1.html>

Történeti előzmények

A reprezentatív pénztártermet Lechner a már korábbi munkáinál többször használt üvegtetővel fedi le, hogy ezáltal is természetes fénnel megvilágított belső teret kapjon. A tervezett megoldás egy acélszerkezetű hálós-üvegszemes struktúra, ez alá helyezte el az oldalfelületeket képező, díszes tartókkal és hullámzó díszüvegezéssel nemesített belső térlezárást. Az elkészült kupolánál három nevet érdemes megemlíteni: Lechnert, Falconniert és Waltherrt. Lechner formaszereztetét, Falconnier innovációját, Waltherr nyitottságát. Közös munkájuk eredménye a szerkezetében és ekként megjelenésében is innovatív kupola létrejött, ma már nem látható eredeti megoldás azonban nem felelt meg az építész-korabeli követelményeknek. Az éghajlati jellemzők és azok hatása gyorsan amortizálta az érzékeny szerkezeti kialakítást. Tönkremenetele az elkészülése után hamar végbement, cserére szorult. De a korszak kísérletező, innovációra törekvő karakterét – a fotók szerint – máig tanúsítja.

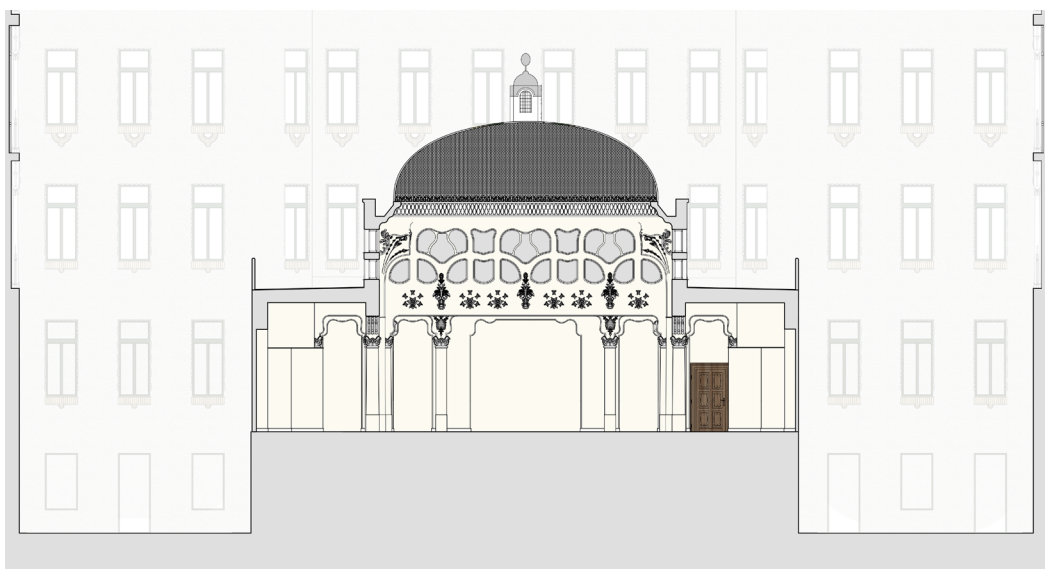

forrás: Fazakas építésziroda (2011), *A pénztárterem fotódokumentációja*, Budapest

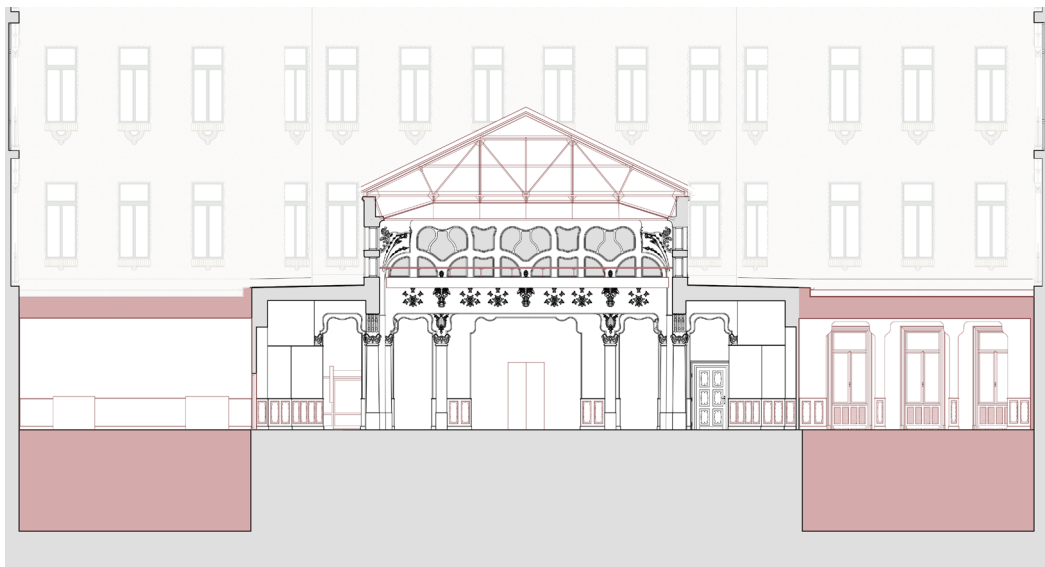
Állapotjelentés

Jelenlegi állapotában a postatakarékpénztár a látogatók számára nehezen elérhető és megismerhető. Az ottdolgozók részére kialakított biztonsági beléptető rendszer révén a turisták az előcsarnokon kívül máshova nem nyernek betekintést. Ez felveti egy olyan információs pont elhelyezését a bejáratnál, amely a látogatók és az ottdolgozók számára is előnyös megoldással ad tájékoztatást, irányít forgalmat és kontrollál továbbhaladást.

A pénztárterem az évek során sokat változott mind funkcionálisan, mind építészeti megjelenésében is. Az eredeti tervben szereplő bútortervek mára teljes egészükben elvesztették funkciójukat. Emellett mivel megszűnt a tér reprezentatív minősége is, ezt is egyre jobban leszűkítették. Az eredeti tervben még üresen álló belső udvarba mára irodákat alakítottak ki, mely révén a belső homlokzati kép is felborult. A kertek hasznosítása elsődleges szemponttá vált a terv kialakítása során. Az új belső kert pedig nem csak az idelátogatók számára lesz hasznos, hanem az ottdolgozóknak is.

építéskori hosszmetset

bontási hosszmetset

Útvonal

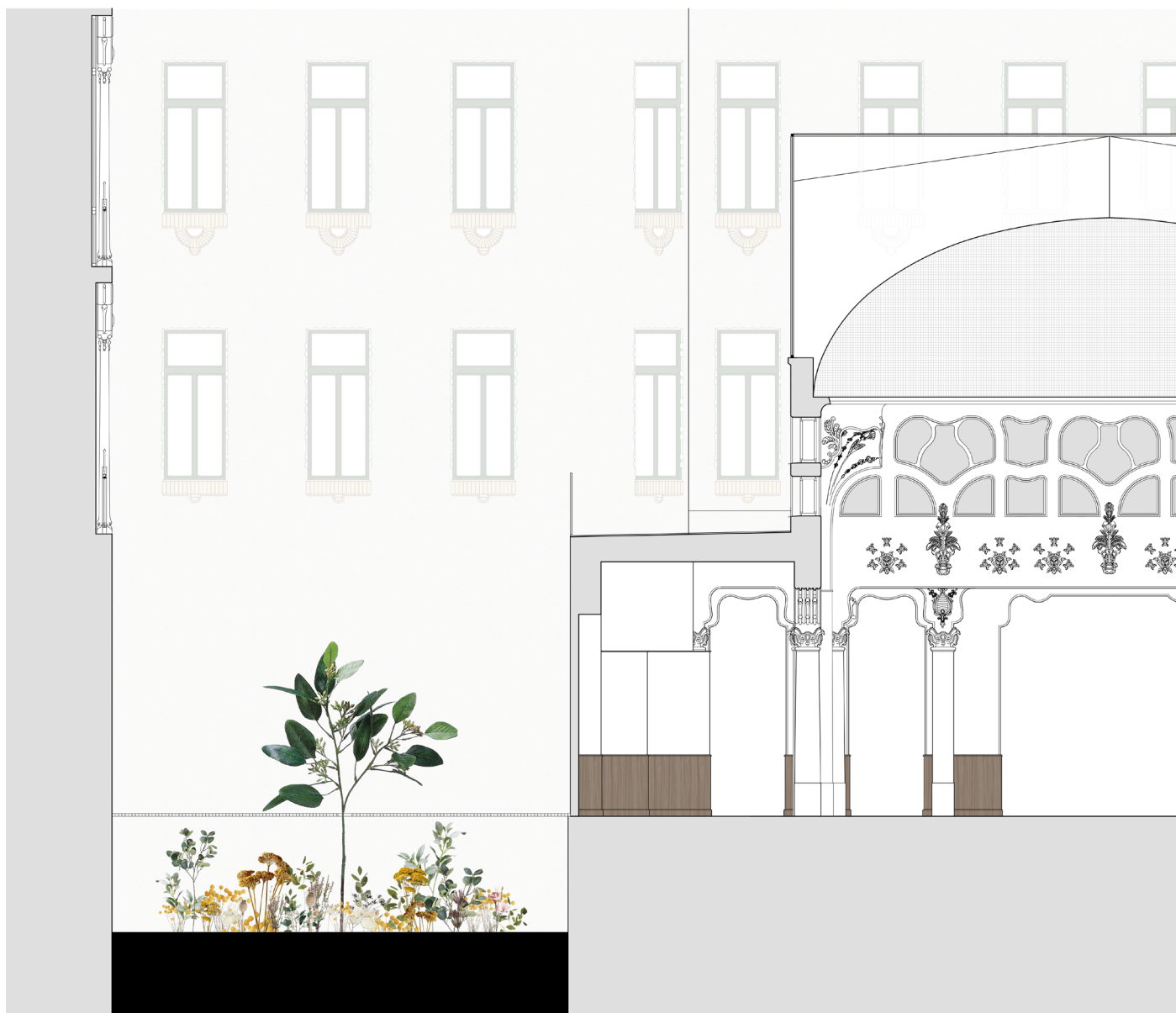
A bejáratnál tervünkben feltűnik egy jel, mely megragadja az arra haladók figyelmét. Amellett, hogy a Postatakarékpénztár épületének megtekintésére invitálna, felhívja a figyelmet a további fővárosi lechneri örökségekre is. Ez a jel egyfajta kezdeményezés is kíván lenni, Lechner épületeinek észrevételére. A lechneri formanyelv a historizmus korában nem kapott kellő figyelmet, így kevés terve épülhetett meg valóban, és több megépült háza napjainkban is hozzá nem méltó állapotban várja, hogy sorsa jobbra forduljon.

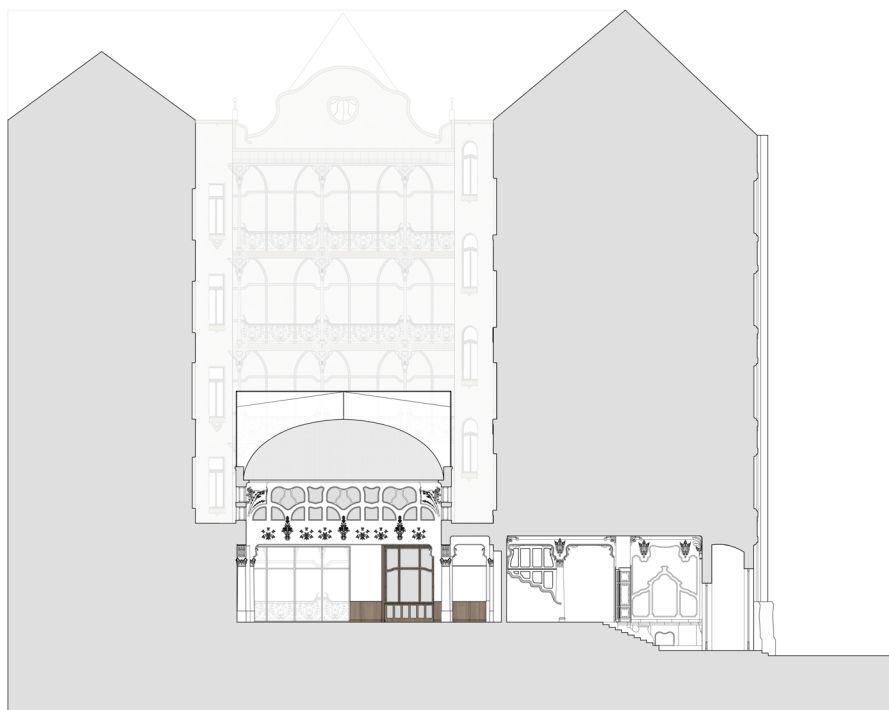
Az utca síkján megjelenő, valójában rejtőzködő, de felfedezésre inspiráló jel-vonal bevezet az épületbe. Útvonala átszövi az előcsarnokot és a pénztártermet, körbevezeti a látogatót és narrálja lépteit. Dinamizmusa mellett, vele kontrasztban megjelennek a kupola és a belső udvarok statikus terei, melyek a kiállítás története mellett elmélyülésre adnak lehetőséget, gondolatok továbbfűzésére ösztönöznek.

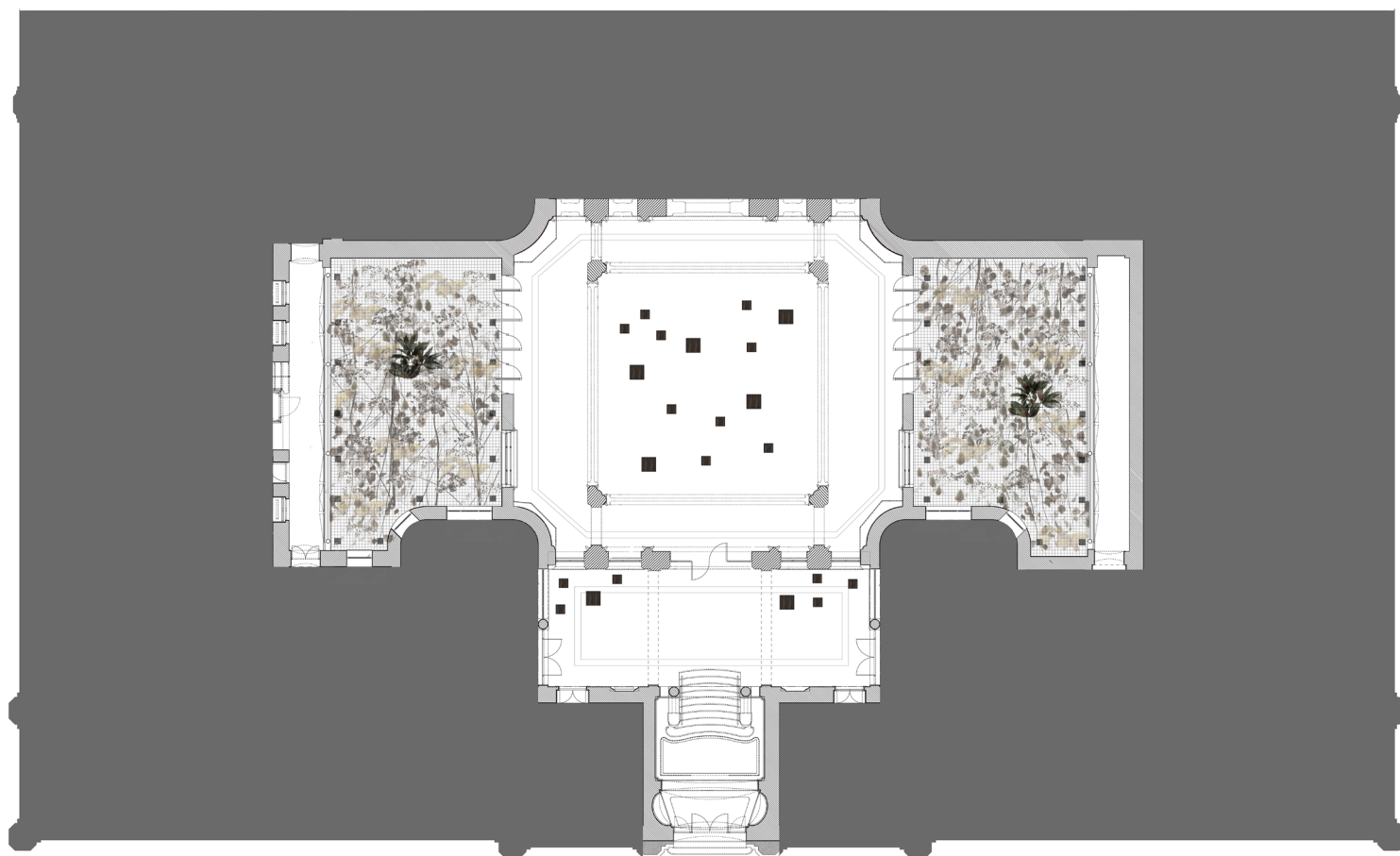
Kupola a belső tér értelmezésében

Tervünkben az eredeti kupola fényhatását és kiemelt térbeli szerepét szeretnénk megidézni. Az archív képeket vizsgálva a könnyed lebegés, égi világ, sejtelmes fényhatások és a homogenitás ragadhatja meg szemünket. Ezek azok az értékek, amelyeket továbbörökítenénk az új térlefedésben, de az egykori állapotot nem célunk rekonstruálni. Az eredeti állapot formája él tovább egy könnyed szerkezetben. A kupola itt egy belsőtéri attrakcióként jelenik meg, mintsem határvonalként a belső és a külvilág között. Körülveszi egy opálos üveg-
zésű kültéri határoló szerkezet, mely formájában a kupolára van szerkesztve, méghozzá arra az egyetlen pontra, ahol a felfüggesztés található. Ez a doboz megfelelő fényforrásként szolgál, ám a külső világot csak sejtelmesen mutatja meg.

keresztmetszet

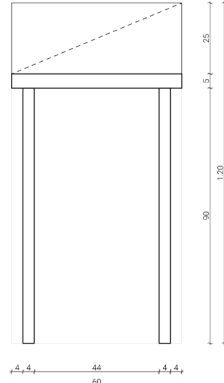
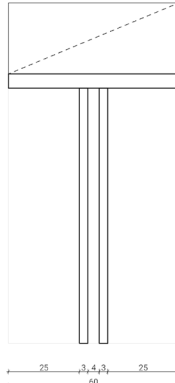
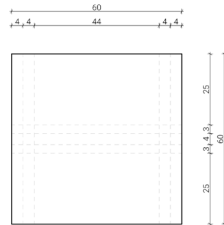

földszinti alaprajz

kupolatér

A térben megjelenő bútorok és a padló is sötétebb árnyalatúak, ezek a földi világot jelképezik, ahol az élet is zajlik. Színhasználatában a lechneri állapot köszön vissza, ám ennek hangulati magyarázata van, mintsem rekonstrukciós. A kupola könnyed lebegését erősítik a hófehér falak, az éteri világ megidézése. Ezzel kontrasztban jelenik meg az emberek által elérhető és használható elemek. A padlót kiselemes, zöldszínű csempe burkolja, a bútorok pedig sötétbarna diófából készülnek. Ez a növényi világ absztrakciójaként is értelmezhető. A belsőépítészeti elemek egyszerű vonalvezetésűek, nem kívánják uralni a teret, elrendezésük organikus, mozgatható, szinte benövik a termet.

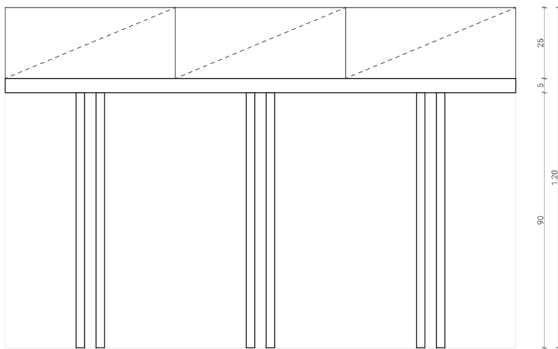
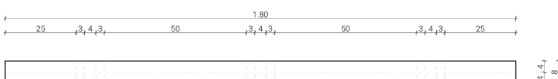

bemutató vitrin

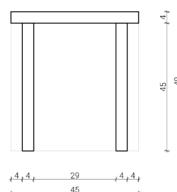
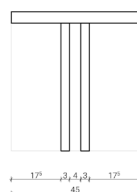
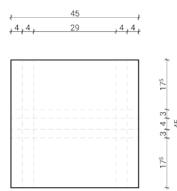

üvegvitrin

diófa

falburkolat
kiállító felület

ülőbútor

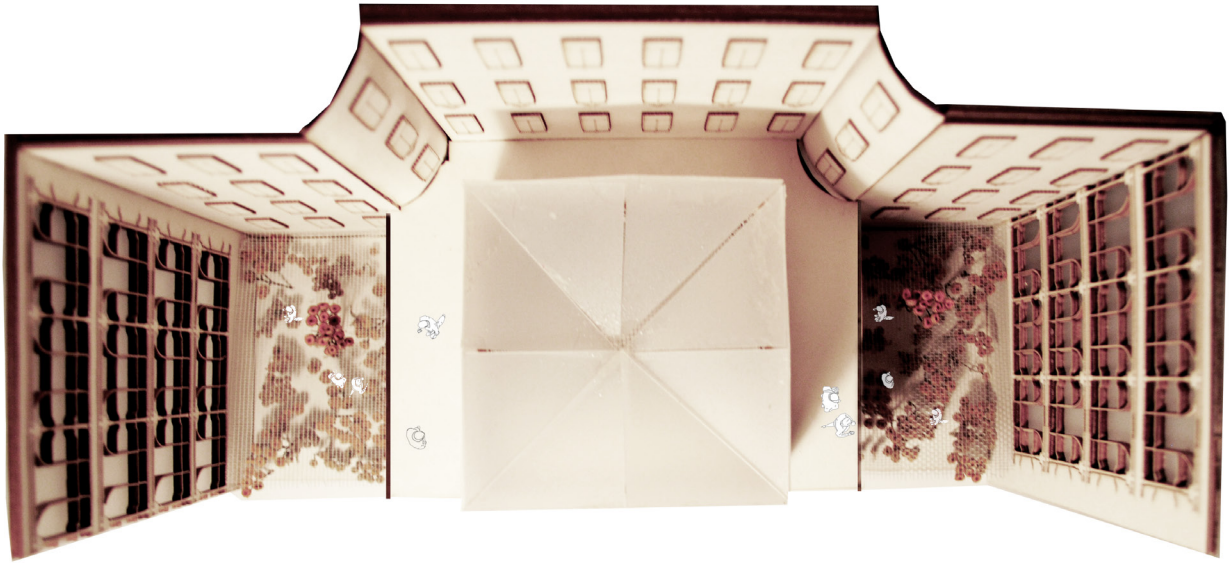

Kupola a belső udvar értelmezésében

A kupola kialakításában fontos volt a homogenitás, az átlátás, a könnyedség, az éteri lebegés, az átszűrődő fény, emellett a belső udvarokban elhelyezett kerteknél a növények ornamentikájának átsejlése, akár konkrét átnövés, a könnyeden a növényzetre boruló lepel és az átjárhatóság. A két tér visszahat egymásra, párhuzamba állítja a földi és az égi világot. Anyaghasználatukban emiatt megegyező kialakításúak. A kupola és a kert feletti járófelület egy sűrűn szőtt, homogén, átlátást megengedő acélháló, míg a kupolát körülvevő üvegdoboz és az irodák elbontásával létrejött csupasz falfelületeken elhelyezett nyílások opálos üvegezésűek. Míg a pénztárteremben a felfelé irányuló hangsúly mellett a térben megjelennek a bútorok, a belső udvarokban az alattunk megjelenő növények ornamentikája mellett, a homlokzatok ornamentikus világa magaslik az égiig.

hosszmetszet

Irodalomjegyzék:

Moravánszky Ákos: *Méhek és szegecsek. Lechner Ödön budapesti és Otto Wagner bécsi Postatakarékpénztára.* <http://www.c3.hu/scripta/szazadveg/11/>, 2016

Önálló könyvek:

Moravánszky Ákos (1998): *Versengő látomások.* Vince Kiadó Kft., Budapest

Gerle János (2003): *Lechner Ödön.* Holnap Kiadó, Budapest

Elektronikus források:

<https://glassian.org/Falconnier/Catalog/DE/page1.html>

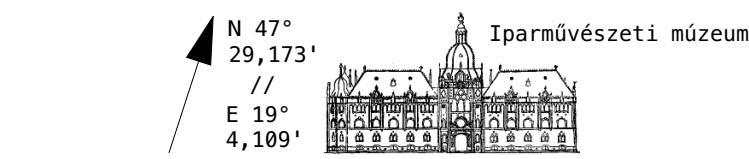
http://www.mke.hu/lyka/01/muveszet_01_posta.htm

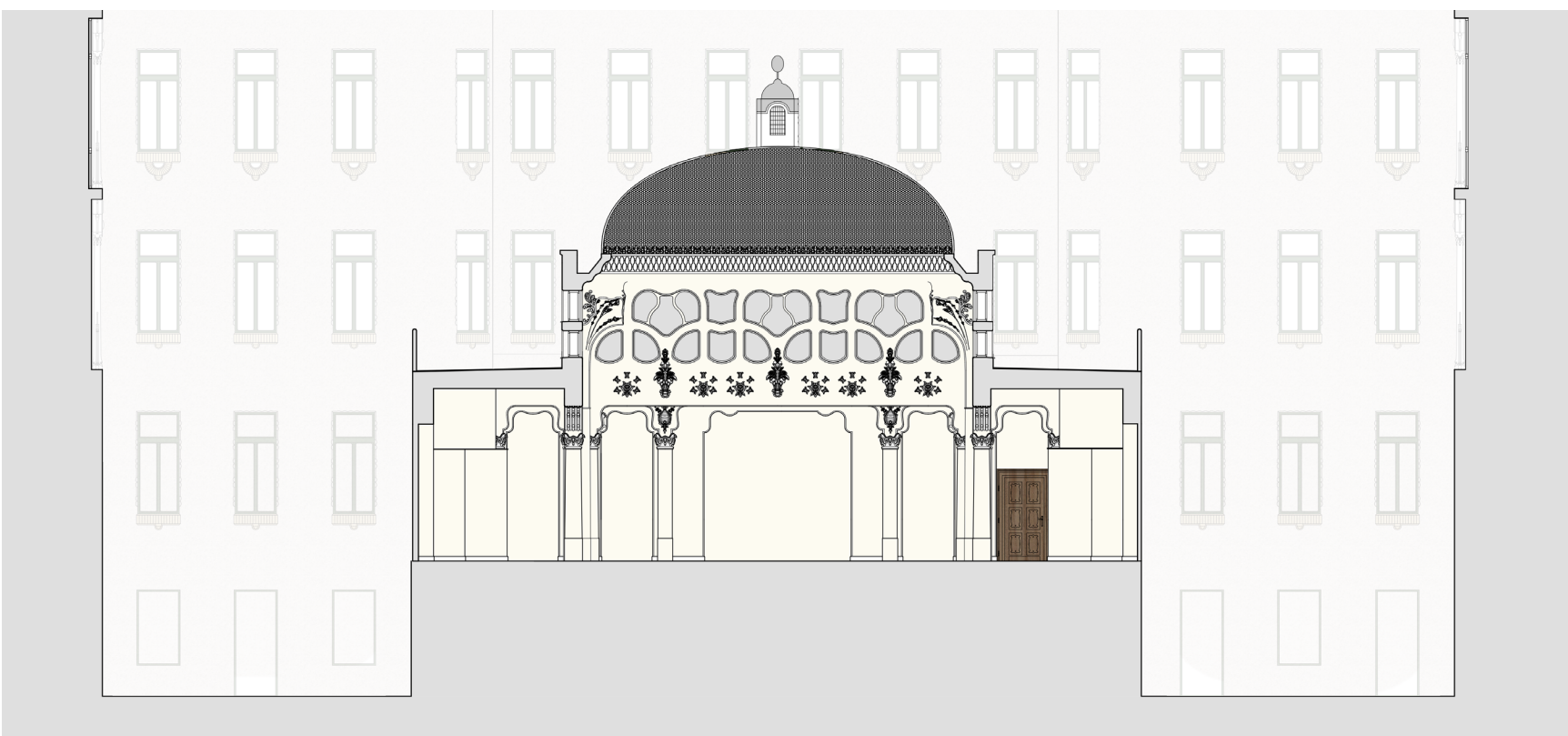
földszinti alaprajz
M 1:100

- Sipeki Balás Béla villája
- Földtani Intézet
- Postatakarékpénztár
- MÁV Nyugdíjintézet bérháza
- Ernst múzeum előcsarnoka
- Thonet-ház
- Szent László gimnázium
- Szent László plébániatemplom
- Iparművészeti Múzeum
- Lechner Gyula háza

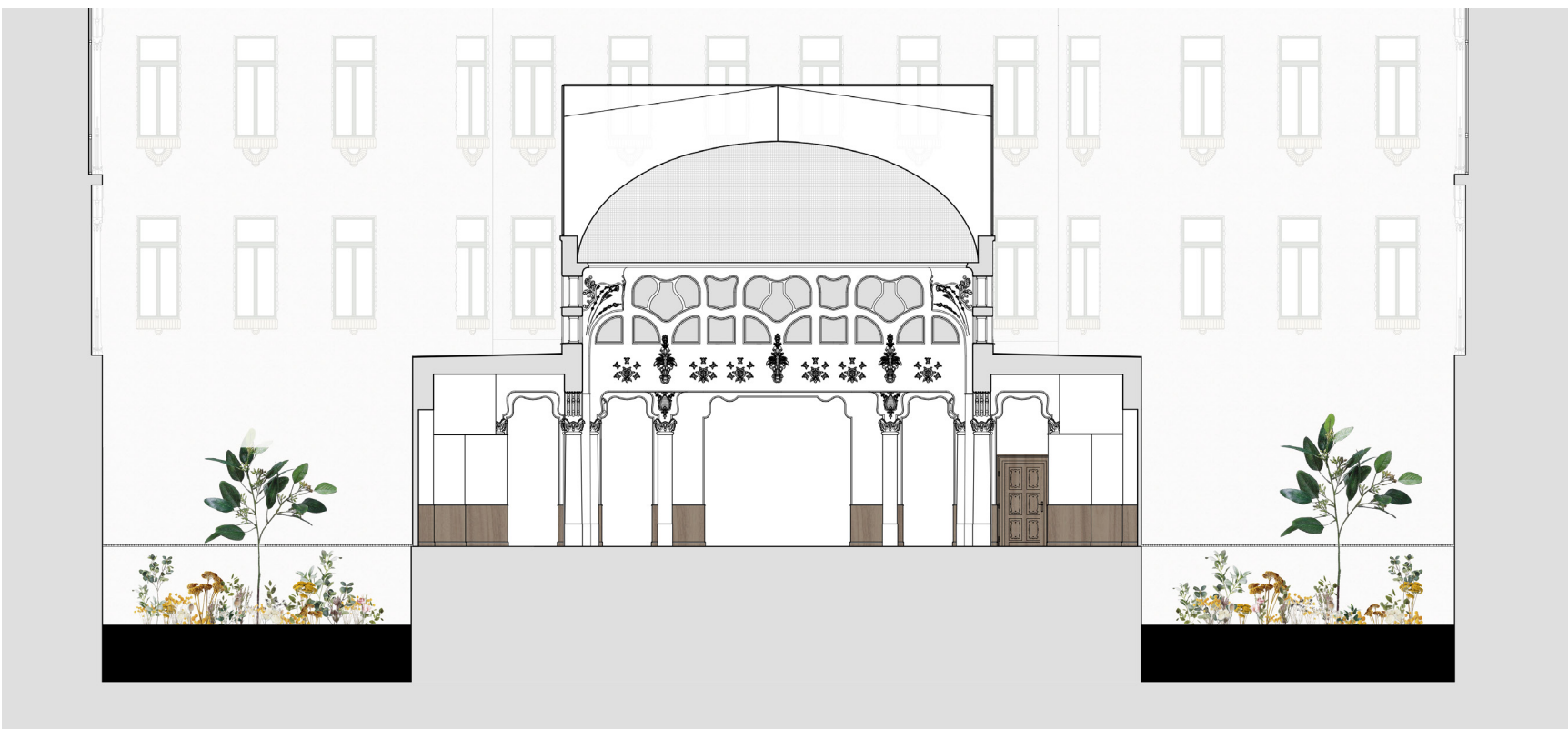
eredeti hosszmetset

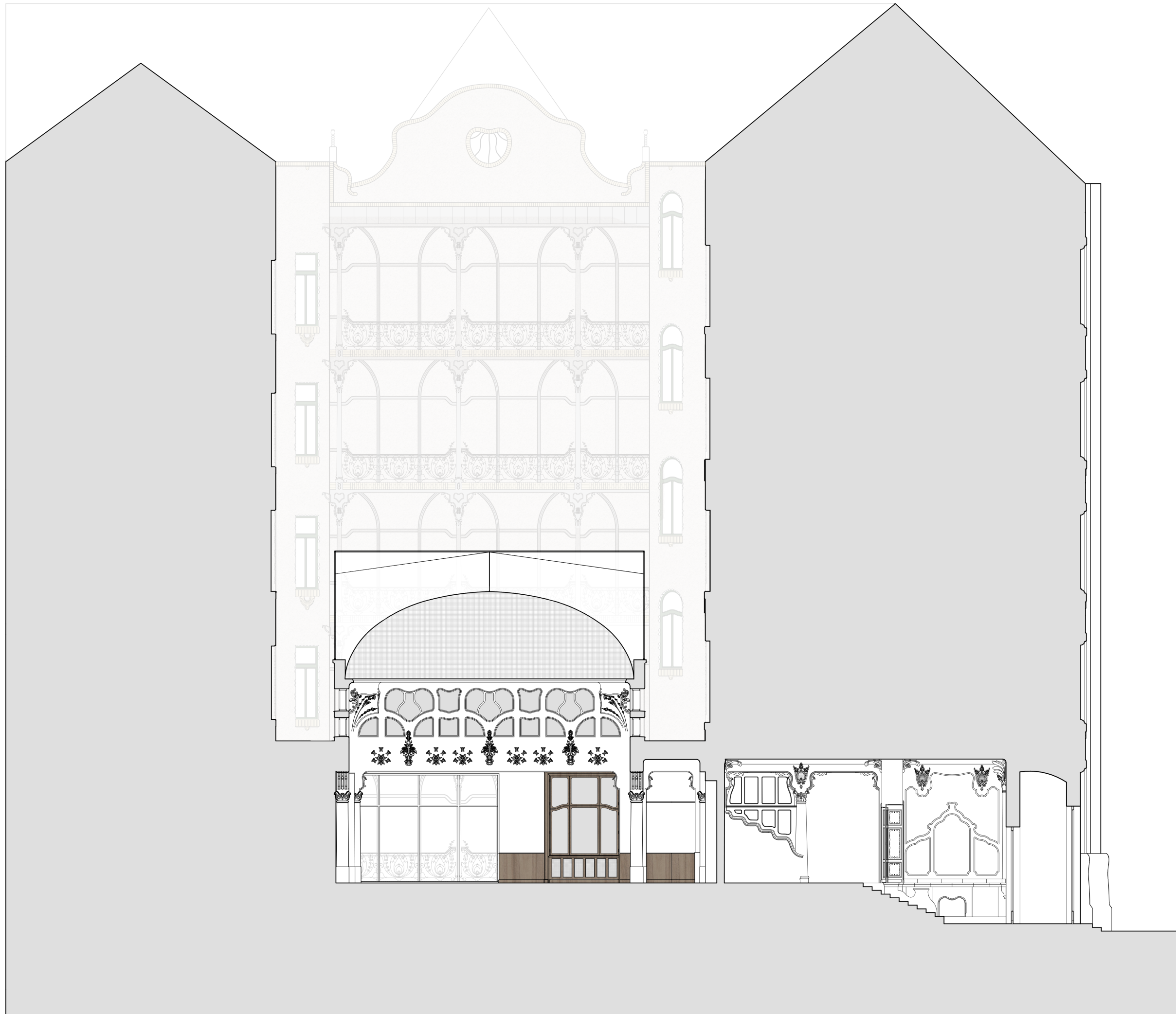
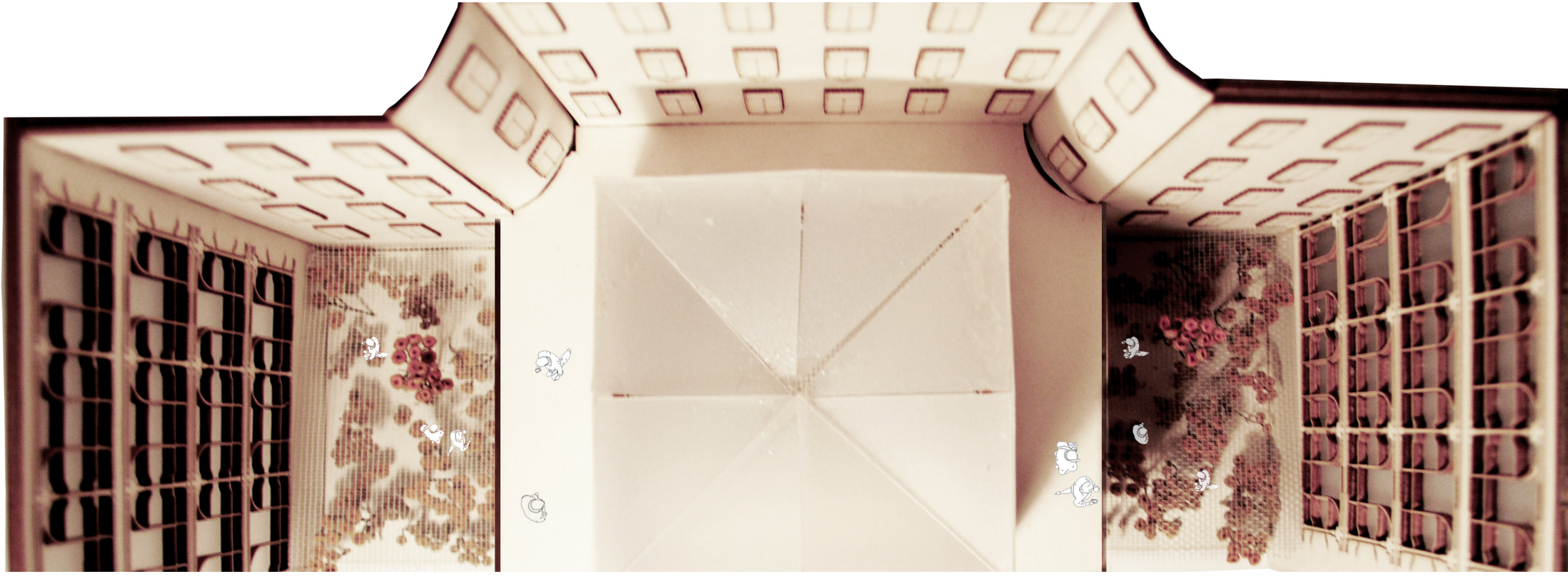

bontási hosszmetset

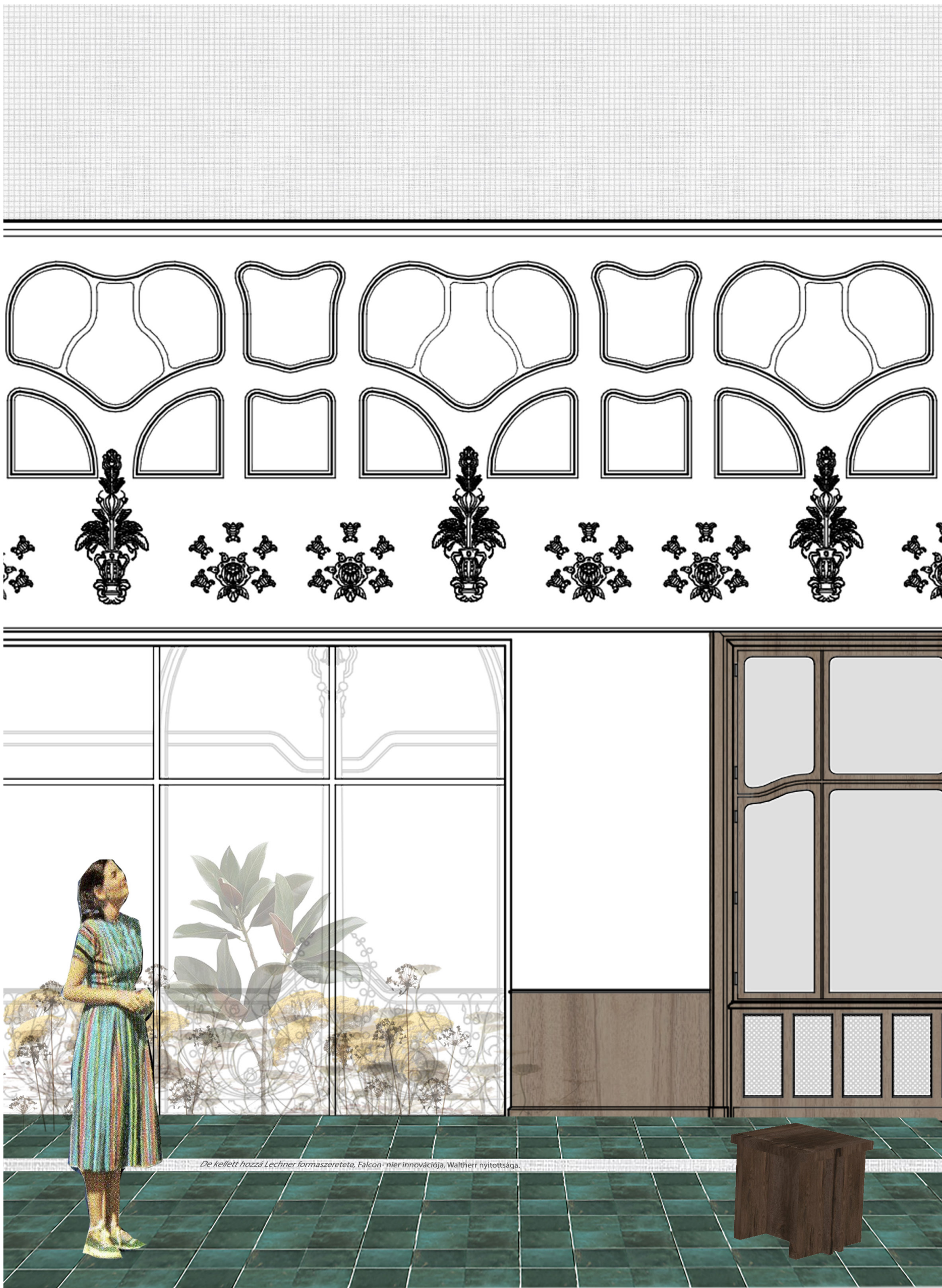
tervezett hosszmetset

keresztmetszet
M 1:100

hosszmetszet
M 1:50